Kuusalu Keskkooli ainekava põhikoolile

Ainevaldkond: kunstiained	**Õppeaine:** muusika
Kooliaste: II kooliaste	**Klass:** 4. klass

Õppe- ja kasvatuseesmärgid:

Üldhariduskooli muusikaõpetuse eesmärk on tekitada õppijas huvi muusika ja musitseerimise vastu ning kujundada harmoonilist ja loovat isiksust. Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas välja kujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele.

Muusikaõpetuse taotlus on luua muusikateadmiste, -oskuste ja -kogemuste süsteem, mille kujunemist toetavad ainekavas kirjeldatud osaoskuste (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine, omalooming, muusika kuulamine) õpitulemused kõikides kooliastmetes. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamise kaudu kujundatakse õpilaste sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid ja muusikamaitset.

Muusikaõpetuse kaudu luuakse võimalused muusikaoskuste arenguks, avatakse ja avardatakse muusikaga tegelemise viise ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket.

Õppeaine kirjeldus:

Muusikal kui universaalsel suhtlusvahendil on läbi aegade olnud tähtis osa laste ja noorte vaimsel, moraalsel ning esteetilisel kasvatamisel. Muusikaõpetuse taotlus on luua muusikateadmiste, -oskuste ja -kogemuste süsteem. Üldhariduskooli muusikaõpetuse eesmärk on tekitada huvi muusika ja musitseerimise vastu ning kujundada harmoonilist ja loovat isiksust. Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodile ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele.

Muusikaga tegelemine rikastab tundeelu, kujundab esteetilisi hoiakuid ja kultuurilisi tõekspidamisi. Muusikaõpetuse kaudu luuakse võimalused muusikaoskuste arenguks, avatakse ja avardatakse muusikaga tegelemise viise ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamise kaudu kujundatakse õpilaste sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid ja muusikamaitset.

Muusikaõpetuses tähtsustatakse:

1) ühislaulmist kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist väljendust ja edasikandjat;
2) loomingulist eneseväljendust;
3) õpilase loova ja kriitilise mõtlemise arengu toetamist;
4) õpilase isiklikku suhet muusikaga ning muusikalise suhtlemise rolli vaimse, füüsilise ja emotsionaalse tasakaalustamise võimalusena;
5) muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilis-esteetiliste väärtushinnangute kujunemisel;
6) õppija huvi ja isikupära.

II kooliastme õpilasele omast teadmishimu ning aktiivsust rakendatakse kõigis muusikalistes tegevustes. Selles eas tähtsustub töö õpilaste individuaalseid muusikalisi võimeid arendades ning rakendades erinevates muusikalistes tegevustes. Olulised tegevused on selleski kooliastmes laulmine ja pillimäng, muusika kuulamine ja muusikalugu, muusikaline kirjaoskus ning erinevad õppekäigud.

Muusikaõpetuse lahutamatu osa on muusikaline eneseväljendus, millega arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ning koos musitseerimiseks ja loominguliseks eneseväljenduseks.

Musitseerimine on keskne tegevus muusikateadmiste ja -oskuste omandamiseks ning loova ja harmoonilise isiksuse kujunemiseks. Rühmas või üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, hoolivust, paindlikkust ja tundetarkust ning juhitakse õpilaste enesehinnangut ja õpimotivatsiooni.

Ühislaulmise ning koorilauluga arendatakse sotsiaalseid oskusi ning kujundatakse rahvuslikku eneseteadvust ja isamaa-armastust.

Omalooming on seotud lihtsate kaasmängude, saadete, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, muusikalise liikumise ja tekstide loomisega, mille käigus luuakse võimalused muusikalise eneseväljenduse ja esinemisjulguse kujunemiseks ning arenemiseks. Omaloomingulises tegevuses rakendatakse ja kinnistatakse muusikateadmisi ja -oskusi.

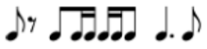
Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Muusikaloos tutvustatakse muusika väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete ning omandatakse kultuuriloolisi teadmisi.

Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse ainekavas sisalduvat elementaarset noodikirja lugemise oskust, mida omandatakse musitseerides ja mis loob eeldused muusika teadlikumaks mõistmiseks. Muusika võimaldab osaleda kultuuris mitmel viisil ja kujundada elukestvat harrastust.

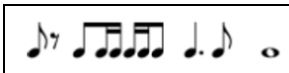
Õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse kujundavad õpilaste silmaringi ja muusikamaitset, teadmisi kohalikust, oma riigi ja maailma kultuuripärandist ning nende rollist maailmas ja peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist).

Muusikaõpetuse lahutamatu osa on **kooli kontserdielus osalemine**, et õpilased omandaksid kogemusi nii esineja, kuulaja kui ka korraldajana. Muusikaõpetust kavandades ja korraldades leitakse tunnivälise loometegevuse võimalusi (koorilaul, solistid, ansamblid, orkestrid, kontsertide jm esinemiste kavandamine, töötoad jms).

Õppesisu	**Õpitulemused laulmises**
Korratakse ja kinnistatakse I kooliastmes omandatud oskusi ja teadmisi. **Repertuaar.** Lauldakse eesti vanemat ja uuemat rahvalaulu, ühe- ja kahehäälseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast II kooliastme ühislaule: Eesti hümn, „Mu isamaa armas", „Püha öö". Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvutakse laulu autoritega. **Laulmine ja laulutehnika.** Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga, tähelepanu pööratakse	1) **Õpilane laulab** meloodiat võimalikult puhta intonatsiooniga; laulab loomuliku kehahoiu, hingamise ja selge diktsiooniga ning väljendusrikkalt; 2) **laulab eesti vanemat ja uuemat** rahvalaulu, ühe- ja kahehäälseid laule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule; 3) **väärtustab ühislaulmist, laulab peast II kooliastme ühislaule:** Eesti Vabariigi hümn „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm" (F. Pacius / J. V. Jannsen), „Mu isamaa armas" (saksa rahvaviis/ M. Körber), „Püha öö" (F. Gruber / J. Mohr, tõlkinud K. A. Hermann);

meloodia puhtale intoneerimisele. Lauldakse *a cappella* ja saatega nii kooris, ansamblis kui ka üksi. Jätkatakse tutvumist laulupeo traditsiooniga, kaasatakse õpilasi koolikoori. **Interpretatsioon.** Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat (*piano, mezzopiano, mezzoforte, forte, crescendo, diminuendo*) ja tempot (kiire, aeglane). **Muusikaline kirjaoskus.** Kinnistatakse laulu õppimist toetavat muusikateooriat. Õpitakse uusi rütme, rütmifiguure rütmisilpide TI, (paus), TI-TI-RI, TI-RI-TI, TA-I-TI, TA-A-A-A abil ning teadvustatakse neid laulmisel. Noodipikkuste silpnimetused kinnistatakse noodivältustega (TA = veerandnoot jne). Selgitatakse taktimõõdu kahe numbri tähendust. Tutvutakse 4-osalise taktimõõdu (C) ja eeltaktiga. **Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Mudellaulud.** Kinnistatakse ja korratakse tuttavaid astmeid koos käemärkidega. Seostatakse JO- ja RA-astmerida duur- ja moll-helilaadi ja kolmkõladega. Eristatakse kõlaliselt (duur ja moll). Astmemudeleid kinnistatakse mudellaulude abil. **Absoluutsed helikõrgused.** Tutvutakse noodinimetustega (c-d-e jne) ja absoluut kõrgustega, viiuli võtmega. **Vorm.** Tutvutakse 1-, 2- ja 3-osalisel lihtvormiga. Lauldakse kaanoneid.	4) **osaleb laulupeotraditsiooni edasikandmisel koorilaulja** või kuulajana ning analüüsib kuuldud muusikat suuliselt; 5) **rakendab** lauldes muusikalist kirjaoskust, **kasutab** laulu õppides relatiivseid astmeid ja **tutvutakse** absoluutkõrgustega.
Pillimäng Musitseerimisel kasutatakse teadlikult uusi rütme ja rütmifiguure lisaks õpitutele. Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansamblis kui ka üksi. **Kehapill.** Rakendatakse kehapilli *ostinatodes*, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme. **Rütmipillid. Plaatpillid.** Rütmipille ja plaatpille rakendatakse *ostinato*'des, kaas-, eel-	**Õpitulemused** 1) **jätkab** I kooliastmes omandatud **pillimänguoskuste arendamisega** ning mängib keha-, rütmi- ja plaatpille (valdavalt kaasmängudes); 2) **seostab absoluutseid helikõrgusi** noodipildis **klaviatuuri ja/või õpitava** muusikainstrumendiga; 3) **rakendab muusikalist kirjaoskust** musitseerides üksi ja erinevates pillikoosseisudes;

ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme ning õigeid mänguvõtteid. **Klaviatuur.** Seostatakse absoluutseid helikõrgusi (tähtnimetusi) kindlate asukohtadega klaviatuuril ja mängitakse lihtsamaid meloodiaid klaviatuuril (klaveril, süntesaatoril, erinevatel digitaalsetel rakendustel jne).	4) **Korratakse ja kinnistatakse** I kooliastmes õpitud **mõisteid. Uued mõisted:** eeltakt, dünaamika, *mezzopiano*, *mezzoforte*, 4-osaline taktimõõt, noodivältused (kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, tervenoot, tervepaus jne), duur- ja moll helilaad ja kolmkõlad, viiulivõti, tähtnimetused, 1-, 2-, 3-osaline vorm, klaviatuur.
Muusika kuulamine Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust. **Autorid.** Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega. Otsitakse erinevatest infoallikatest autorite kohta teadmisi ning jagatakse neid klassikaaslastega. Tutvutakse valikuliselt erinevate heliloojatega. **Eesti rahvamuusika.** Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldut. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille (hiiu kannel, kannel, lõõtspill, torupill, sarved, viled, parmupill jt). **Vokaal- ja instrumentaalmuusika.** Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat ja esituskoosseise. Kuulatakse ja võrreldakse hääle- ja kooriliike. Kuulatakse erinevaid pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid) ja eristatakse pillirühmi kõla ja välimuse järgi. **Kontsert.** Korratakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid. Kirjeldatakse külastatud ja/või virtuaalseid kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult.	**Õpitulemused** 1) **Õpilane kirjeldab ja analüüsib** kuulatud muusikat, kasutades õpitud muusika oskussõnavara; 2) **teab, tunneb ja eristab** eesti rahvapille; 3) **otsib infot ning uurib** kuulatud heliteoste autorite kohta teavet; 4) **teab, kuulab ning võrdleb** hääle- ja kooriliike; oskab nimetada oma koolis ja/või kodukohas tegutsevaid koore ja nende dirigente; 5) **teab ja eristab kuuldeliselt** pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid); 6) **analüüsib külastatud ja/või virtuaalseid** kontserte ning muusikalavastusi suuliselt või kirjalikult; jagab kogemusi kaaslastega.
Muusikaline liikumine Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis. **Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu.** Tutvutakse liikumise kaudu uute rütmide ja rütmifiguuridega ja pausidega (TI, kaheksandikpaus, TI-TI-RI, TI-RI-TI, TA-I-TI, tervenoot, tervepaus).	**Õpitulemused:** 1) **Õpilane tunnetab, analüüsib ja väljendab** liikumise kaudu muusika väljendusvahendeid (meloodia, dünaamika, tempo, muusikavorm) üksi ja/või rühmas; 2) **väljendab liikumise kaudu eesti** rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid ning lihtsamaid tantse;

 Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi ning muusikapala vormi (1-, 2-, 3-osaline lihtvorm). **Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud.** Tutvume laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Tantsime valssi ja polkat, kasutades põhisamme.	3) **rakendab** liikumises muusikateadmisi.
Muusikaline omalooming Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansamblis ja/või kõik koos. Katsetatakse julgelt loomeideedega, kasutades muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) nii eraldi kui ka omavahel lõimitult ning rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi.	**Õpitulemused** 1) **Õpilane julgeb** loomeideedega katsetada, loob lihtsaid tekste; 2) **loob** rütmilis-meloodilisi improvisatsioone astmemudelitel, kaasmänge või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel ning digivahenditel.